

Nové trendy v prezentácii expozícií Slovenského banského múzea

Slovenské banské múzeum v Banskej Štiavnici prevádzkuje v súčasnosti sedem expozícií: Banské múzeum v prírode, Starý zámok, Nový zámok, Bergergericht – Mineralogickú expozíciu, Kammerhof – Baníctvo na Slovensku, Galériu Jozefa Kollára a štôľňu Glanzenberg. Okrem toho v rámci svojej participácie na projekte Geopark spravuje a prevádzkuje Informačné centrum Geopark. Múzeum má tak kľúčové postavenie v oblasti cestovného ruchu v meste Banská Štiavnica. Zahŕňa totiž tie pamiatky, ktoré sú magnetom pre návštevníkov so záujmom o históriu slovenského baníctva a, samozrejme, aj Banskej Štiavnice ako jedného z najvýznamnejších uhorských banských miest.

Múzeá na Slovensku

Potenciál, ktorý pre múzeum znamená kvalitný zbierkový fond a atraktívne priestory je však potrebné v dnešnej dobe nielen dobre spravovať, ochraňovať a zveľaďovať, ale aj ponúknuť a prezentovať. Situácia na Slovensku je totiž jasná. O návštevníka nebojujú len múzeá, ale aj rôzne aquaparky, termálne kúpaliská, kúpele, horské strediská so zameraním na turistiku, lyžiarske centrá, zoologické záhrady, jaskyne, hudobné festivaly, cestovné kancelárie s bohatou ponukou zahraničných zájazdov pre každú cieľovú skupinu, ba dokonca v poslednom čase vo veľkých mestách aj obchodné centrá, kde konzumní obyvatelia trávia so svojimi rodinami celé dni a miňajú prostriedky, ktoré by mohli spotrebovať v cestovnom ruchu.

Uprostred tohto konkurenčného boja stojí potenciálny zákazník s viac, či menej obmedzenými voľnými prostriedkami a rozhoduje sa. Múzeá v tomto boji disponujú len obmedzenými prostriedkami. Len vo výnimočných prípadoch môžu investovať do náročných propagačných kampaní, ktoré ponúkajú ich konkurenti.

V minulosti im túto schopnosť komunikácie s náv-

Dominanty Banskej Štiavnice (foto: T. Kopečný)

števníkmi často nahrádzali médiá, cez ktoré sa dostávali k širokej skupine návštevníkov. Aj v tejto oblasti sa však situácia mení. Už aj kedysi „seriózne“ médiá vstúpili do konkurenčného boja, kde narábajú s informáciami pre „menšinového“ čitateľa veľmi opatrne. Prístup klasických komerčných médií, ktoré vyhľadávajú viac senzácie ako skutočné hodnoty, nie je ani potrebné ďalej rozvádzať.

Strata kontaktu s návštevníkom môže mať veľké následky, ktoré sa prejavujú v klesajúcej návštevnosti a s ňou spojených následkoch – nielen finančných, ale aj duchovných. Situácia sa zdá byť zdanlivo kritická, ale je taká aj skutočnosť?

Našťastie, pre mnohé múzeá kritická ešte nie je. O tom, kto sa v novej situácii najlepšie zorientoval, hovorí aj tabuľka príjmov múzeí zo vstupného v roku 2003. Na prvom mieste sa nachádza Slovenské národné múzeum (SNM) - Múzeum Bojnice, nasleduje Oravské múzeum P. O. Hviezdoslava, SNM - Spišské múzeum, SNM - Múzeum Betliar, SNM - Múzeum Červený Kameň, Ľubovnianske múzeum a Múzeum vo Svätom Antone. Každé z týchto múzeí je samo osebe pojmom, značkou kvality, ktorú dobre pozná veľká časť slovenskej populácie.

Tieto inštitúcie nielen kvalitne prezentujú svoj zbierkový fond v stálych expozíciách a výstavách, ale zároveň pre svoju popularizáciu pripravujú každoročne množstvo podujatí, ktoré pritiahnu veľkú skupinu návštevníkov. Príjmy z týchto podujatí im pomáhajú dedičstvo predkov zachovávať a zároveň zhromažďovať zbierkové predmety, ktoré budú hovoriť o našom živote budúcim generáciám.

Slovenské banské múzeum

Slovenské banské múzeum sa opatreniami, ktoré prijalo v posledných rokoch, rozhodlo nasle-

dovať tieto špičkové slovenské múzeá. Okrem skvalitňovania základnej ponuky múzea – stálych expozícií a výstav, zvláštnou časťou ponuky sú produkty environmentálnej výchovy pod názvom *Škola v múzeu*.

Ide o programy, ktoré sú alternatívou klasickej výučby a prezentujú zvyky, tradície, históriu či výtvarné techniky. Svojou podstatou sú moderným prístupom, v ktorom sa stretávajú poslanie múzea, práca so zbierkovými predmetmi a históriou a požiadavky súčasných.

(foto: L. Lužina)

(foto: L. Lužina)

V rámci ponuky sa zintenzívnila práca na festivaloch. Prvým z takýchto festivalov je *Festival kumštu*, re-

mesla a zábavy. V roku 2005 sa uskutoční už jeho ôsmy ročník. Hlavnými organizátormi podujatia sú Slovenské banské múzeum, OZ Iniciatíva za živé mesto a mesto Banská Štiavnica. Cieľom tejto akcie je zachovávať tradičné remeslá, priniesť pútavý program s historickým podtextom, umožniť prezentáciu súčasným banskoštiavnickým umelcom a pritiahnúť ľudí do expozícií Starého zámku. Záujem v posledných ročníkoch potvrdzuje, že o takého akcie je záujem. Festival nestagnuje, každoročne sa obohacuje o nové atrakcie, nápady a rozširuje sa aj priestorovo.

Juniáles je tradičná júnová zábava baníkov. Už tradične si nachádza miesto v priestoroch Banského múzea v prírode, kde sa prichádzajú bývalí baníci zabaviť, porozprávať a zúčastniť sa na zaujímavom programe.

Rozprávkový zámok pripravujú štiavnickí ochotníci z OZ Priatelja Thálie v priestoroch Starého zámku. Týmto podujatím odmeňujú deti v závere školského roka. Do priestorov Starého zámku sa tak dostáva aj najmladšia generácia detí a ich rodičia.

Noc na Starom zámku je názov nočných divadelných prehliadok, ktoré múzeum úspešne zaviedlo v roku 2003. V spolupráci so štiavnickými ochotníkmi sa múzeum snaží vybudovať zaujímavú atrakciu a zvýšiť tak ekonomickú efektívnosť atraktívnych priestorov Starého zámku počas letnej sezóny. Návštevníci tak majú možnosť navštíviť zámok počas leta dvakrát a vždy zažijú niečo iné – počas dňa absolvujú klasickú prehliadku zámku s dôrazom na históriu Banskej Štiavnice, počas vybraných sobotných večerov zas nočné divadelné predstavenia v nezabudnuteľnej atmosfére. Veľký divácky úspech akcie v roku 2004 potvrdil, že aj v tomto prípade sa múzeum vybralo správnou cestou.

Festival peknej hudby a festival **Cap á l'Est** prezentujú špičkové hudobné umenie, kvalitnú poéziu v podaní popredných slovenských a zahraničných hercov a divadlo poézie. Najmä festival **Cap á l'Est** prekročil hranice Banskej Štiavnice svojím obsahom i významom a jeho ambícia zaradiť sa medzi popredné podujatia podobného charakteru v strednej Európe nie je ani zd'aleka prehnaná.

Najnovším podujatím, ktoré chce múzeum pripraviť na tradičnej báze je **Štiavnický vianočný jarmok**. Prvý ročník tejto akcie sa uskutočnil v decembri 2004. Cieľom je lepšia propagácia priestorov Kammerhofu, v ktorých sídli zaujímavá expozícia, zameraná na históriu baníctva na Slovensku s dôrazom na banskú techniku.

Nádvorie najväčšieho stavebného komplexu v meste ponúka nielen výnimočnú atmosféru, ale aj atraktívny priestor pre realizáciu jarmoku. Celé podujatie dotvára program zameraný na ukážky z vianočných zvykov (živý betlehem, tradičné vianočné piesne, pečenie vianočných oblátok, tradičné jedlá...).

Zachovávanie kultúrneho a historického dedičstva a duchovný rast obyvateľstva je možný len vtedy, keď budeme všetkým generáciám sprístupňovať hodnoty, ktoré nám zachovali naši predkovia. Rôzne netradičné podujatia a festivaly sú najlepším spôsobom, ako ľudí oslovíť a priblížiť tú istú pamiatku či expozíciu z iného uhla pohľadu. Spokojnosť každého účastníka takejto akcie a jeho duchovné obohatenie je tou najlepšou odmenou pre každého zainteresovaného zamestnanca či dobrovoľníka.

Ing. Rastislav Marko
Slovenské banské múzeum
Banská Štiavnica

My sa nevieme sťažovať nahlas po siedmykrát

Slovenské banské múzeum – Galéria J. Kollára v B. Štiavnic, Pohronské osvetové stredisko-pracovisko B. Štiavnica a Slovenská agentúra životného prostredia v spolupráci s mestom B. Štiavnica pripravili už 7. ročník súťažnej prehliadky detskej a študentskej tvorby s príznačným názvom *My sa nevieme sťažovať nahlas* s ekologickým zameraním a zahraničnou účasťou. Tohto roku oboslo 27 škôl zo Slovenska, Česka, Poľska, Maďarska

výstavu 425 prácami od 391 účastníkov. Cieľom výstavného podujatia je na jednej strane podporiť výtvarnú tvorivosť detí, na druhej strane aj ich výchovu k ochrane životného prostredia. Súťaž sa zúčastnili žiaci a študenti od materských škôl, cez základné, stredné odborné učilišťa, gymnázia, základné umelecké školy a špeciálne školy. Odborná porota vybrala 60 najlepších prác z 5 kategórií. Ocenili hlavne zaujatie témou, ako aj každoročne sa zlepšujúcu technickú pripravenosť mladých autorov. Príbúdajú práce vyspelejšieho charakteru, nové techniky ako koláž, asambláž, frotáž, nové dadaistické a futuristické objekty. Zahraničnú účasť tohto roku reprezentujú práce zo Súkromného gymnázia Minerva z Prahy, z Gymnázia Przysucha z Poľska, z Altalános iškola z Brennbegbányie, Šopron, z Maďarska a najpočetnejšiu skupinu prirodzene tvoria školy z regiónov stredného Slovenska. Všetky práce nás očarili svojou bezprostrednosťou, fantastickým nábojom, originalitou a úprimnosťou výpovede, materiálou rôznorodosťou. Pri podrobnejšom rozbere prác je však zrejma krajová

odlišnosť: poľské práce majú tradičný plagátový charakter s národným podtextom, maďarské práce predstavujú polohu žánrovej kompozície s poetickým nábojom, rozprávkovým čarom, české práce vychádzajú z poznania českej a európskej moderny (dadaizmus, surrealizmus) a slovenské práce sú zase typicky ilustratívne. Ako po iné roky, prevládajú u tých menších práce s nakreslenými zvieratkami (slímáčky, vtáčiky, ryby, psy a pod.), prípadne zážitky z výletov, u vyšších ročníkov sú to už náročnejšie kompozície čo do obsahu i formy, potešujúce sú i práce s výzvovou na záchranu tatranskej prírody, v dostatočnom počte sú i práce s ekologickými problémami. Ako každoročne, počas trvania výstavy (15. 3 - 8. 5. 2005), ktorá je zaradená medzi podujatia Envirojari, sa v galérii J. Kollára uskutočnia aj prednášky a besedy v spolupráci so SAŽP, ako aj environmentálnym oddelením SBM a ochrancami prírody.

Mgr. Mária Čelková
Galéria J. Kollára
Banská Štiavnica

Súťažný film Envirofilmu 2005

Živý les (Maďarsko), kamera a réžia: Tamás Becse

Na tomto maďarskom dokumente nie je nič rafinovaného, nič, nad čím by si človek musel lámať hlavu. A predsa práve svojou jednoduchosťou zapôsobí. V precízne štylizovaných záberoch ponúka život lesa, s ktorým sa snáď každý z nás už stretol, ktorý si pamätá z mladosti. Možno sme si vtedy neuvedomovali, aké bohatstvo tu existuje. Až oveľa neskôr, keď sme sa aj my stretli s pojmom kalamita, ekologická katastrofa, sa jeho význam vynára. Film je striedmy, pokojné zábery, detaily aj celky prežiarneho lesa, jednoduchý komentár, sem-tam dobre zvolená hudba. A predsa kladie znepokojujúce otázky o lese – o jeho ochrane aj využití. O dvoch bodoch, ktoré pričasto stoja na opačných póloch.

